

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до проведення практичних та семінарських занять
з курсу «Фінансовий менеджмент»
для здобувачів вищої освіти
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»,
спеціальності 075 «Маркетинг», 076 «Організація торгівлі та
комерційна діяльність»

2018

Методичні вказівки до проведення практичних та семінарських занять з дисципліни «Фінансовий менеджмент» для здобувачів вищої освіти галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 075 «Маркетинг», 076 «Організація торгівлі та комерційна діяльність» / Укл. : І.А. Нечаєва. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2018. – 75 с.

Укладач: к.е.н., доцент І.А. Нечаєва

Затверджено
на засіданні кафедри
менеджменту
Протокол № 10 від “17” травня 2017 року

Затверджено
на засіданні кафедри маркетингу
та логістики
Протокол № 4 від “24” листопада 2017 року

Затверджено на засіданні
НМК ФЕУ ЗНТУ
Протокол № 12 від “12” грудня 2017 року

ЗМІСТ

1. Мета та завдання навчальної дисципліни	4
2. Зміст дисципліни	5
3. Плани семінарських і практичних занять	9
4. Питання з дисципліни «Фінансовий менеджмент».....	51
5. Рекомендована література	58
6. Інформаційні ресурси.....	59
Додатки	60

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1 Мета навчальної дисципліни — дати здобувачам вищої освіти теоретичні знання та практичні навички управління фінансами організацій.

Статус дисципліни – нормативна.

1.2 Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

– з’ясування суті фінансового менеджменту і пов’язаних з ним понять;

– принципи, методи і форми фінансового забезпечення підприємницької діяльності при державному регулюванні та чинному законодавстві;

– розкриття тенденцій зміни взаємовідносин організацій з державою, фінансовими і податковими органами, інституційними інвесторами, комерційними банками;

– з’ясування особливості фінансового менеджменту організацій різних організаційно-правових форм та форм власності;

– факторів, які регулюють сукупну вартісну оцінку засобів, що приймають участь у відтворювальному процесі, і сукупний грошовий капітал організацій;

– визначення пріоритетних напрямів диверсифікації фінансового забезпечення підприємницької діяльності; висвітлення функціональних прав і обов’язки фінансових менеджерів, їх відповідальність перед власниками і підприємцями.

1.3 Предметом даної дисципліни є специфічна сфера відносин, що виникають у процесі управління фінансами підприємства.

Таблиця 1.1 - Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин								
	денна форма					заочна форма			
	усього	усього				усього	усього		
		л	п	інд	с.р.		л	п	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Змістовий модуль 1. Концептуальні засади фінансового менеджменту									
Тема 1 Сутність, мета і функції фінансового менеджменту підприємств	9	1	1	1	6	12,7	0,5	0,2	12
Тема 2. Методологічні засади формування систем забезпечення фінансового	9	1	1	1	6	12,7	0,5	0,2	12

менеджменту підприємств									
Тема 3. Фінансова стратегія підприємства	9	1	1	1	6	12,7	0,5	0,2	12
Разом за змістовим модулем 1	27	3	3	3	18	38,1	1,5	0,6	36
Змістовий модуль 2. Система фінансового менеджменту									
Тема 4. Управління активами підприємства	17	2	2	1	12	14,25	1,0	0,25	13
Тема 5. Управління капіталом підприємств	18	2	2	2	12	14,25	1,0	0,25	13
Тема 6. Основи управління інвестиціями підприємств	18	2	2	2	12	13,75	0,5	0,25	13
Тема 7. Управління грошовими потоками підприємств	18	2	2	2	12	14,25	1,0	0,25	13
Разом за змістовим модулем 2	71	8	8	7	48	56,5	3,5	1,0	52
Змістовий модуль 3. Управління ризиками та антикризове управління в системі фінансового менеджменту									
Тема 8. Управління фінансовими ризиками підприємств	13	2	2	1	8	12,7	0,5	0,2	12
Тема 9. Основи антикризового фінансового управління підприємствами	9	1	1	1	6	12,7	0,5	0,2	12
Разом за змістовим модулем 3	22	3	3	2	14	25,4	1,0	0,4	24
Усього годин	120	14	14	12	80	120	6,0	2	112

2 ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Концептуальні засади фінансового менеджменту

Тема 1. Сутність, мета і функції фінансового менеджменту підприємств

Поняття фінансового менеджменту підприємств. Місце фінансового менеджменту в загальній системі управління підприємством. Основні принципи фінансового менеджменту.

Головна мета фінансового менеджменту – забезпечення максимізації його ринкової вартості.

Система функцій фінансового менеджменту. Основні функції фінансового менеджменту як керуючої системи та особливої функціональної системи управління підприємством.

Тема 2. Методологічні засади формування систем забезпечення фінансового менеджменту підприємств

Поняття систем забезпечення фінансового менеджменту. Склад основних систем фінансового менеджменту, їх взаємозв'язок.

Система організаційного забезпечення фінансового менеджменту, її сутність та зміст.

Система інформаційного забезпечення фінансового менеджменту, її сутність та зміст.

Системи та методи фінансового аналізу, їх сутність та особливості.

Системи та методи фінансового планування, їх сутність та особливості.

Системи внутрішнього фінансового контролю, їх сутність та особливості.

Методологічні принципи та етапи побудови систем забезпечення фінансового менеджменту.

Тема 3. Фінансова стратегія підприємства

Поняття фінансової стратегії підприємства. Місце фінансової стратегії в стратегічному управлінні підприємством, її зв'язок із корпоративною, іншими функціональними та бізнес-стратегіями.

Методологічні принципи розроблення фінансової стратегії підприємства згідно із сучасною парадигмою системи стратегічного управління.

Визначення загального періоду формування фінансової стратегії підприємства.

Поняття фінансового середовища підприємства та основні завдання його дослідження.

Формування стратегічних цілей фінансової діяльності підприємства.

Розроблення фінансової політики підприємства по окремих аспектах його фінансової діяльності в стратегічному періоді.

Формування портфеля можливих стратегічних альтернатив фінансового розвитку підприємства по окремих домінантних сферах (напрямах).

Оцінювання розробленої фінансової стратегії.

Управління реалізацією фінансової стратегії підприємства.

Побудова системи контролю реалізації фінансової стратегії підприємства.

орми та порядок коригування програми стратегічного фінансового розвитку підприємства.

Змістовий модуль 2. Система фінансового менеджменту

Тема 4. Управління активами підприємств

Сутність та завдання управління активами підприємства.

Основні етапи процесу управління використанням операційних активів підприємства. Система цільових показників ефективності використання операційних активів, порядок їх розроблення.

Сутність та головне завдання управління оборотними активами підприємства. Політика формування оборотних активів підприємства; фактори, що обумовлюють її тип.

Управління запасами підприємства, його зміст та послідовність здійснення. Показники та методи аналізу запасів підприємства. Методи оптимізації розміру основних груп поточних запасів. Основні системи фінансового контролю за рухом запасів.

Управління поточною дебіторською заборгованістю підприємства, його зміст та послідовність здійснення.

Управління грошовими активами підприємства, його зміст та послідовність здійснення.

Управління фінансуванням оборотних активів підприємства.

Тема 5. Управління капіталом підприємств

Сутність та задачі управління капіталом підприємств. Управління структурою капіталу на основі фінансового левериджу.

Управління формуванням власних фінансових ресурсів підприємства, його сутність, задачі та послідовність здійснення.

Фінансовий механізм управління формуванням операційного прибутку на основі системи «Взаємозв'язок витрат, обсягу реалізації та прибутку». Управління формуванням прибутку на основі операційного левериджу.

Дивідендна політика підприємства, її сутність та типи.

Амортизаційна політика підприємства, її сутність та типи.

Управління емісією акцій, його сутність та послідовність здійснення.

Управління формуванням позикових фінансових ресурсів підприємства, його сутність, завдання та послідовність здійснення.

Управління залученням банківського кредиту, його зміст та порядок здійснення.

Управління фінансовим лізингом, його зміст і порядок здійснення.

Управління облігаційною позикою, його зміст та порядок здійснення.

Управління залученням товарного кредиту, його зміст і порядок здійснення.

Тема 6. Основи управління інвестиціями підприємств

Економічна сутність та класифікація інвестицій підприємства. Інвестиційна політика підприємства, її сутність та типи.

Управління реальними інвестиціями підприємства, основні форми його здійснення.

Управління фінансовими інвестиціями підприємства, основні форми його здійснення.

Тема 7. Управління грошовими потоками підприємств

Сутність та завдання управління грошовими потоками підприємства.

Поняття оптимізації грошових потоків підприємства.

Планування обсягів та структури грошових потоків підприємства, його види.

Змістовий модуль 3. Управління ризиками та антикризове управління в системі фінансового менеджменту

Тема 8. Управління фінансовими ризиками підприємств

Економічна сутність та класифікація фінансових ризиків підприємств.

Ідентифікація окремих видів фінансових ризиків підприємства.

Первісне оцінювання рівня фінансових ризиків.

Обґрунтування управлінських рішень в умовах ризику й невизначеності..

Внутрішні механізми нейтралізації фінансових ризиків, можливості та умови їх застосування.

Зовнішнє страхування фінансових ризиків, його види та форми.

Тема 9. Основи антикризового фінансового управління підприємствами

Економічна сутність та класифікація фінансових криз підприємств та об'єднань.

Діагностика фінансової кризи підприємства, її сутність та завдання.

Система внутрішніх механізмів фінансової стабілізації підприємства.

Система зовнішніх механізмів фінансової стабілізації підприємства.

3 ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

3.1. ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1. Сутність, мета і функції фінансового менеджменту підприємств (1 год.)

ПЛАН

1. Поняття фінансового менеджменту підприємств. Місце фінансового менеджменту в загальній системі управління підприємством.
2. Основні принципи фінансового менеджменту.
3. Головна мета та завдання фінансового менеджменту.
4. Система функцій фінансового менеджменту. Основні функції фінансового менеджменту як керуючої системи та особливої функціональної системи управління підприємством.

Завдання для обговорення:

1. Основна дилема фінансового менеджменту: ліквідність чи рентабельність.
2. Особливості фінансового менеджменту, пов'язані з формою власності і сферою здійснення бізнесу.
3. Об'єкт, мета та завдання фінансового менеджменту.
4. Функції та механізм фінансового менеджменту
5. Прийоми фінансового менеджменту та їх характеристика.
6. Суб'єкти фінансового менеджменту та їх характеристика.
7. Принципи фінансового менеджменту.

8. Місце фінансового менеджменту в організаційній структурі.

Тести

1. Фінансовий менеджмент це процес:

- 1) формування і використання фінансових ресурсів;
- 2) управління фінансовими ресурсами;
- 3) управління оборотом фінансових ресурсів;
- 4) оптимізація грошових коштів господарського суб'єкта.

2. Фінансовий механізм підприємств це:

- 1) система управління їх фінансами;
- 2) організації фінансових відносин підрозділів підприємства;
- 3) формування грошових коштів;
- 4) аналітична робота визначення ефективного впливу оптимізації коштів на кінцеві результати.

3. Головна мета фінансового менеджменту

- 1) оптимізація використання грошових коштів господарського суб'єкта;
- 2) управління активами підприємства і їх джерелами;
- 3) максимізація добробуту власників підприємства;
- 4) поточне та перспективне управління фінансами.

4. До сфери питань, які мають розв'язуватись у фінансовому менеджменті, не належить:

- 1) розроблення фінансової стратегії суб'єкта господарювання;
- 2) створення організаційних структур, які забезпечують прийняття та реалізацію управлінських рішень відносно росту доходів підприємства і розширення ринків збуту продукції (послуг);
- 3) формування ефективних інформаційних систем, які забезпечують обґрунтування альтернативних варіантів управлінських рішень;
- 4) планування фінансової діяльності підприємства за ключовими напрямками.

5. Об'єктом управління фінансового менеджменту:

- 1) процес поточного і перспективного планування фінансових результатів;
- 2) розрахунки грошових потоків підприємства;
- 3) фінансова діяльність підприємства щодо забезпечення доходів;
- 4) фінанси та фінансова діяльність підприємства.
6. *Матеріальна основа фінансового менеджменту - це*
 - а) фінансові ресурси;
 - б) фінансові потреби;
 - в) реальний грошовий обіг;
 - г) фінансова діяльність підприємства.
7. *Фінансовий менеджмент спрямований на управління...*
 - а) фінансовими ресурсами;
 - б) фінансовими відносинами;
 - в) фінансовими ресурсами і відносинами;
 - г) усіма ресурсами підприємства.
8. *Фінансовий менеджмент виконує комплекс таких функцій:*
 - а) відтворна, розподільча, координуюча;
 - б) відтворна, розподільча, контрольна;
 - в) відтворна, регулююча, контрольна.
9. *Виберіть найточніше визначення з головних принципів фінансового менеджменту:*
 - а) фінансова стратегія;
 - б) прогнозування інноваційних варіантів розвитку;
 - в) контроль за виконанням прийнятих рішень;
 - г) стратегічне управління;
 - д) пошук нових варіантів фінансування.
10. *Що належить до фінансових важелів (підкреслити)?*
 - а) дисконт;
 - б) фінансові санкції;
 - в) кредитування;
 - г) інвестування;
 - д) форми розрахунків;
 - є) страхування;
 - ж) заставні операції;
 - з) прогнозування;

и) фондоутворення.

11. *Фінансове завдання - це:*

- а) вибір фінансових методів і важелів;
- б) ефективне використання фінансових ресурсів;
- в) вибір джерел фінансування;
- г) визначення цілей використання капіталу.

12. *Фінансові важелі - це:*

- а) позички;
- б) прибуток;
- в) преференція;
- г) дивіденди;
- д) інформація.

13. *Доповніть таке твердження: «Об'єктом управління у фінансовому менеджменті є ... »*

14. *Доповніть відповідь: «До принципів організації фінансового менеджменту належать»:*

- а) планування;
- б) прогнозування;
- в) регулювання;
- г) координація;
- д) -
- є) -

15. *Структура фінансового механізму складається з:*

- а) -
- б) -
- в) -
- г) -
- д) -

16. *Наведіть визначення:*

- а) фінансовий менеджмент - це...
- б) фінансовий механізм - це система ...
- в) шансові важелі представлені
- г) стратегічне управління - це
- д) до функцій фінансового менеджменту належать ...

Ситуаційне завдання: Т. Мельник, О. Христофор «Міграція капіталу, або Подих часу» [Корпоративне управління та фінансовий

менеджмент: Ситуаційні вправи: Навч. посіб. / Упоряд.: О. І. Сидоренко, П. С. Редько. – К.: Навч. метод. центр «Консорціум із удоскон. Менеджмент-освіти в Україні», 2004. – 149 с., с.112-140]

3.2. ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2. Методологічні засади формування систем забезпечення фінансового менеджменту підприємств (1 год.)

ПЛАН

1. Поняття систем забезпечення фінансового менеджменту. Склад основних систем фінансового менеджменту, їх взаємозв'язок.
2. Система організаційного забезпечення фінансового менеджменту, її сутність та зміст.
3. Система інформаційного забезпечення фінансового менеджменту, її сутність та зміст.
4. Системи та методи фінансового аналізу, їх сутність та особливості. Основні форми фінансового аналізу залежно від цілей.
5. Системи та методи фінансового планування, їх сутність та особливості.
6. Системи внутрішнього фінансового контролю, їх сутність та особливості. Основні види внутрішнього фінансового контролю.
7. Методологічні принципи та етапи побудови системи внутрішнього фінансового контролю. Концепція фінансового контролінгу, її зміст. Основні функції фінансового контролінгу підприємства.

Питання для обговорення:

1. Система організаційного забезпечення фінансового менеджменту. Застосування яких підходів до виокремлення центрів управління на підприємствах різних масштабів (мале, середнє, велике, крупне) ви вважаєте доцільнішим? Обґрунтуйте свій погляд.
2. Система показників інформаційного забезпечення фінансового менеджменту. Яким чином на якість управлінських рішень Ради директорів на великому промисловому підприємстві з розгалуженою мережею регіональних представництв може вплинути централізація та децентралізація внутрішніх інформаційних потоків?

3. Чим система фінансового контролінгу відрізняється від простої децентралізованої перевірки фінансової звітності на різних рівнях управління?

4. За яким принципом краще побудувати систему організаційного забезпечення для:

- а) великого промислового підприємства;
- б) торговельного підприємства, яке працює у кількох регіонах;
- в) багато філіального комерційного банку;
- г) страхової компанії без філіалів;
- д) малого підприємства сфери послуг.

5. Перелічіть вимоги, які ставляться до змісту фінансових документів.

6. Перелічіть основні статті основного і оборотного капіталу підприємства.

7. Перелічіть основні статті власного та позикового довго- та короткострокового капіталу.

8. В чому полягає сутність основного балансового рівняння?

9. Наведіть структуру Звіту про фінансові результати.

10. Які основні фактори впливають на суму дебіторської і кредиторської заборгованостей?

11. Що являє собою операційний прибуток?

12. Перелічіть основні складові звіту про власний капітал

13. Яка технологія проведення горизонтального і вертикального аналізу звітності?

14. За допомогою яких показників оцінюється оборотність засобів і які з них найбільш поширені?

15. Як оцінити рентабельність власного капіталу?

16. Як за допомогою потоків грошових коштів можна оцінити фінансовий стан підприємства?

Контрольні запитання:

1. Поняття системи організаційного забезпечення фінансового менеджменту.

2. Ієрархічна і функціональна будови центрів управління підприємством.

3. Функціональна будова центрів управління на

підприємстві різних розмірів.

4. Поняття «центри відповідальності», їх види та характеристика.

5. Характеристика і вимоги до інформаційної системи фінансового менеджменту і до фінансової інформації.

6. Характеристика внутрішніх і зовнішніх користувачів фінансової інформації.

7. Показники, що формуються із зовнішніх та внутрішніх джерел інформації, їх характеристика.

8. Сутність фінансового контролю на підприємстві.

9. Основні функції та принципи побудови системи фінансового контролінгу.

10. Система фінансового моніторингу.

11. Необхідність та можливість синхронізації бухгалтерського та управлінського обліку.

Практичні завдання

Завдання 1. За даними бухгалтерського балансу дайте попередню оцінку фінансового стану підприємства на початок і кінець звітного року. Обґрунтуйте висновки, спираючись на відповідні показники балансу. Які допоміжні джерела і показники можна використовувати для вивчення фінансового стану підприємства?

Завдання 2. На основі балансу проаналізуйте коефіцієнти поточної ліквідності, забезпечення підприємства власними обіговими коштами на початок і кінець звітних періодів. Зробіть висновки.

Завдання 3. Визначте показники, що характеризують платоспроможність підприємства. Розрахуйте коефіцієнти ліквідності в табл. 1. Визначте фактори зміни ліквідності. Зробіть висновки.

Завдання 4. За даними балансу проаналізуйте джерела формування активів підприємства. Зверніть увагу на порядок розрахунку суми власних обігових коштів підприємства і визначення впливу чинників на їх величину. Зробіть висновки відносно типу фінансової стійкості підприємства. Виконайте коефіцієнтний аналіз фінансової стійкості підприємства. Розрахунки подайте за таблицею 2. Поясніть, про що свідчать одержані результати.

Таблиця 1

Розрахунок показників ліквідності

Показник	Формула розрахунку	На початок першого звітного періоду	На кінець першого звітного періоду	На кінець другого звітного періоду	Відхилення
1. Коефіцієнт покриття (поточної ліквідності)	Оборотні активи / Поточні зобов'язання				
2. Коефіцієнт швидкої ліквідності	(Грошові кошти і їх еквіваленти + Поточні фінансові інвестиції + Дебіторська заборгованість) / Поточні зобов'язання				
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	(Грошові кошти і їх еквіваленти + Поточні фінансові інвестиції) / Поточні зобов'язання				

Таблиця 2

Розрахунок показників фінансової стійкості підприємства

Показник	Формула розрахунку	На початок першого звітного періоду	На кінець першого звітного періоду	На кінець другого звітного періоду	Відхилення
1. Коефіцієнт незалежності (автономії)	Власний капітал / Валюта балансу				
2. Коефіцієнт фінансової стійкості	(Власний капітал + довгострокові зобов'язання) / Валюта балансу				
3. Коефіцієнт маневреності	ВОК / Власний капітал				

Завдання 5. Проаналізуйте показники ділової активності і ефективності роботи підприємства. Розрахунки подайте за таблицею 3. Поясніть, про що свідчить динаміка одержаних результатів.

Завдання 6. На основі даних попереднього завдання факторний аналіз рентабельності власного капіталу підприємства. Зробіть висновки щодо динаміки та можливостей росту цього показника.

Завдання 7. Розрахуйте темпи змін прибутку, виручки від реалізації та активів і порівняйте динаміку показників. Розрахуйте елементи вхідного і вихідного грошових потоків згідно табл. 4. За одержаними даними зробіть висновки щодо фінансового стану підприємства.

Тести

1. Який з перелічених пунктів не входить до системи забезпечення фінансового менеджменту:

- 1) система організаційного забезпечення;
- 2) система інформаційного забезпечення;
- 3) система планування доходів і використання ресурсів;
- 4) методи внутрішнього фінансового контролю.

2. Система організаційного забезпечення фінансового менеджменту – це

- 1) сукупність служб підприємства, що займаються розробкою управлінських рішень стосовно діяльності підприємства;
- 2) взаємопов'язана сукупність внутрішніх служб і підрозділів підприємства, що забезпечують, розробляють і приймають управлінські рішення стосовно фінансової діяльності та відповідальності за результати здійснення цих рішень;
- 3) взаємопов'язана сукупність внутрішніх структурних служб для забезпечення діяльності підприємства та контролю виконання фінансових зобов'язань контрагентами підприємства;
- 4) структурні служби створених для забезпечення планування фінансової діяльності підприємства та контролю за одержаними результатами.

3. Найпоширенішою ієрархічною будовою центрів управління СПД є:

- 1) двох або трьохрівнева;
- 2) система управління структурних одиниць і підрозділів;
- 3) двох або однорівнева;
- 4) чотирьох або трьохрівнева.

Таблиця 3

Розрахунок показників ділової активності і ефективності роботи підприємства.

Показник	Формула розрахунку	На початок першого звітнього періоду	На кінець першого звітнього періоду	На кінець другого звітнього періоду	Відхилення
1 . Коефіцієнт оборотності оборотних активів	Чиста виручка від реалізації / Середня сума оборотних активів				
2 . Коефіцієнт оборотності запасів	Собівартість реалізованої продукції / Середня вартість запасів				
3 . Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	Чиста виручка від реалізації / Середня сума дебіторської заборгованості				
4 . Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	Чиста виручка від реалізації / Середня сума кредиторської заборгованості				
5.Тривалість одного обороту оборотних активів	Кількість календарних днів звітнього періоду / Коефіцієнт оборотності оборотних активів				
6.Тривалість одного обороту запасів	Кількість календарних днів звітнього періоду / Коефіцієнт оборотності запасів				

7.Рентабельність активів	Прибуток до оподаткування (або чистий прибуток)/ Середня сума оборотних активів				
8.Рентабельність власного капіталу	Чистий прибуток/ Середня сума власного капіталу				
9.Рентабельність продажу	Прибуток(від операційної діяльності або чистий прибуток)/ Чиста виручка від реалізації				
10.Рентабельність продукції	Прибуток від операційної діяльності/ Собівартість реалізованої продукції				
11.Рентабельність чистих активів	Чистий прибуток/ Середня вартість чистих активів (різниця між активами і зовнішніми зобов'язаннями підприємства)				

Таблиця 4

Розрахунок елементів грошового потоку підприємства

Елементи грошового потоку					
Приток коштів	Минулий період	Звітний період	Відтік коштів	Минулий період	Звітний період
Чистий прибуток			Додаткове вкладення коштів у запаси		
Амортизаційні відрахування			Приріст дебіторської заборгованості		
Додаткові надходження у статутний фонд, продаж акцій			Зменшення кредиторської заборгованості		
Залучення нових кредитів і позик			Виплати дивідендів (грошові)		
Зростання кредиторської заборгованості			Зменшення статутного фонду (викуп і вилучення з обігу своїх акцій)		
Збільшення інших пасивів					

4. Функціональна будова центрів управління підприємством ґрунтується на:

- 1) розподілі функцій у структурному підрозділі;
- 2) формуванні служб контролюючих внутрішню і зовнішню діяльність СПД
- 3) диференціації за функціями управління або видами діяльності;
- 4) трьохрівневій ієрархічній будові центрів управління.

5. Система інформаційного забезпечення фінансового менеджменту – це:

- 1) добір звітності підприємства, необхідної для здійснення планово – аналітичної роботи і підготовки ефективних управлінських рішень СПД;
- 2) добір звітності підприємства по всім напрямкам його діяльності для планування оптимальних фінансових результатів і стабільного фінансового стану СПД;
- 3) добір відповідних економічних показників для здійснення аналізу, планування і підготовки ефективних управлінських рішень по всім напрямкам фінансової діяльності;
- 4) добір відповідних економічних показників для аналітичної роботи і підготовки ефективних управлінських рішень СПД.

6. Система показників інформаційного забезпечення фінансового менеджменту, що формуються із зовнішніх джерел:

- 1) показники, що характеризують загальний економічний розвиток країни;
- 2) показники, що характеризують загальний економічний розвиток господарського суб'єкту;
- 3) показники, що характеризують кон'юнктуру фінансового ринку;
- 4) нормативно-регулюючі показники.

7. До показників, що характеризують фінансовий стан і результати фінансової діяльності підприємства в цілому відносяться:

- 1) показники, які обов'язково відображаються в балансі підприємства;
- 2) показники, які обов'язково відображаються в звіті підприємства по продукції (роботам, послугам).

3) показники, які відображаються в звіті про фінансові результати;

4) показники, які відображаються в звіті про власний капітал, звіті про рух грошових коштів;

8. Внутрішній фінансовий контроль являє собою:

1) перевірка підприємством виконання і забезпечення реалізації управлінських рішень щодо діяльності своїх структурних підрозділів підприємства з метою досягнення оптимальних фінансових результатів;

2) процес перевірки підприємством виконання УР у сфері управління фінансами підприємства для досягнення стратегічних цілей і попередження банкрутства;

3) організований процес перевірки управління фінансами підприємства з метою попередження кризових ситуацій, які можуть призвести до банкрутства.

4) процес аналізу виконання реалізації управлінських рішень у сфері управління фінансами підприємства з метою попередження кризових ситуацій.

3.3 ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3. Фінансова стратегія підприємства (1 год.)

ПЛАН

1. Поняття фінансової стратегії підприємства та її роль у забезпеченні розвитку підприємства та реалізації його фінансової філософії.

2. Методологічні принципи розроблення фінансової стратегії підприємства згідно із сучасною парадигмою системи стратегічного управління.

3. Визначення загального періоду формування фінансової стратегії підприємства.

4. Поняття фінансового середовища підприємства та основні завдання його дослідження.

5. Формування стратегічних цілей фінансової діяльності підприємства.

6. Розроблення фінансової політики підприємства по окремих аспектах його фінансової діяльності в стратегічному періоді.

7. Формування портфеля можливих стратегічних альтернатив фінансового розвитку підприємства по окремих домінантних сферах (напрямах).

8. Оцінювання розробленої фінансової стратегії за параметрами її узгодженості.

9. Управління реалізацією фінансової стратегії підприємства.

10. Побудова системи контролю реалізації фінансової стратегії підприємства. Форми та порядок коригування програми стратегічного фінансового розвитку підприємства.

Питання для обговорення:

1. Поняття фінансової стратегії підприємства, принципи та етапи процесу формування

2. Сутність тактики фінансового менеджменту підприємства.

3. Основні принципи стратегічного управління і розробки фінансової стратегії підприємства.

4. Роль і напрямки фінансової стратегії в розвитку підприємства.

5. Прийняття стратегічних фінансових рішень.

6. Формування тактики фінансового менеджменту і її залежність від рівня маркетингової роботи.

7. Залежність динамічності розвитку і прибутковості підприємства від джерел фінансування.

8. Взаємодія коротко і довгострокових аспектів фінансової політики підприємства.

Практичні завдання

Здобувачі вищої освіти виконують Розрахунково-графічне завдання.

(Варіанти вихідних даних і необхідні допоміжні таблиці для рішення надаються також у електронному вигляді в додатку до практичних занять)

Тести

(У позиціях 2, 3, 4, 6, 7 - треба указати неправильні відповіді)

1. Процес розробки системи фінансових планів і бюджетів по забезпеченню функціонування і розвитку фінансової діяльності СПД у

наступному періоді – це

- 1) фінансове планування
- 2) прогноз діяльності
- 3) бюджетування
- 4) планування динаміки показників

2. Перспективне фінансове планування включає наступні документи:

- 1) прогноз звіту про прибутки і збитки;
- 2) прогноз руху грошових коштів (потоків);
- 3) прогнозу бухгалтерського балансу;
- 4) прогноз впровадження інновацій.

3. Стратегія фінансування підприємства полягає у:

- 1) формуванні структури і витрат капіталу;
- 2) визначенні джерел довгострокового фінансування;
- 3) визначенні вартості капіталу підприємства;
- 4) виборі способів нарощування капіталу на перспективу.

4. Основні кроки прогнозування потреб фінансування:

- 1) складання прогнозу продажів;
- 2) складання прогнозу прибутків;
- 3) складання прогнозу інвестицій в основні й оборотні

активи;

4) розрахунок потреб у зовнішньому фінансуванні і пошук відповідних джерел з урахуванням раціональної структури джерел засобів.

5. Період оперативного планування фінансової діяльності складає:

- 1) до 3-х років
- 2) 1 рік
- 3) місяць, квартал
- 4) 5 років.

6. Методи фінансового прогнозування включають

- 1) „метод відсотка від продажів”
- 2) „метод формули”
- 3) бюджетний метод
- 4) ABC – метод.

7. Основними видами поточних фінансових планів підприємства є:

- 1) план реалізації продукції (послуг, робіт);
 - 2) план доходів і видатків з інвестиційної діяльності;
 - 3) план надходжень і видатків грошових коштів (план руху грошових коштів);
 - 4) прогнозний баланс.
8. *Фінансова стратегія підприємства – це*
- 1) формування системи довгострокових цілей фінансової діяльності;
 - 2) розробка бізнес – планів і контроль за їх досягненням;
 - 3) аналітична робота по прогнозуванню фінансового стану підприємства;
 - 4) планування діяльності підприємства на перспективу.
9. *Указати умову, що не відповідає забезпеченню досягнення цілей фінансової стратегії:*
- 1) достатність капіталу для формування необхідних активів;
 - 2) оптимальність якісної структури активів і фінансової структури капіталу;
 - 3) зниження рівня витрат на виробництво продукції (послуг), стабільне одержання доходу;
 - 4) впровадження фінансових інновацій.
10. *Яке з питань не відноситься до складових тактики фінансового менеджменту:*
- 1) аналіз маркетингових досліджень і прийняття фінансовим менеджером цінових рішень,
 - 2) вірна орієнтація на сегменти ринку, інтенсивні зусилля по просуванню товарів (послуг),
 - 3) контроль за реалізацією та своєчасним коригуванням маркетингової політики;
 - 4) контроль за виконанням бізнес – планів.

3.4 ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4. Управління активами підприємств (2 год.)

ПЛАН

1. Сутність та завдання управління активами підприємства.

2. Особливості управління формуванням активів. Методи визначення потреби в загальному обсязі операційних активів підприємства.

3. Основні етапи процесу управління використанням операційних активів підприємства. Найважливіші фактори рівня ефективності використання операційних активів та методи їх дослідження.

3. Сутність та головне завдання управління оборотними активами підприємства.

4. Управління запасами підприємства, його зміст та послідовність здійснення.

5. Управління поточною дебіторською заборгованістю підприємства, його зміст та послідовність здійснення.

6. Управління грошовими активами підприємства, його зміст та послідовність здійснення.

7. Управління фінансуванням оборотних активів підприємства.

Питання до теми:

1. Дайте характеристику основних розділів та статей активів балансу підприємства.

2. Які основні фактори впливають на суму дебіторської заборгованості?

3. В чому полягає сутність проблеми обліку запасів? Який метод оцінки запасів може бути рекомендовано в умовах інфляції і чому?

4. В чому суть поняття грошові еквіваленти і у якому вигляді вони відображені у балансі?

5. Яким чином здійснюється амортизація основних засобів, в чому особливості амортизації нематеріальних активів?

Практичні завдання

Завдання 1. Виконати вертикальний і горизонтальний аналіз активів. Зробити висновки щодо їх складу і динаміки.

Завдання 2. За даними фінансової звітності визначити показники ефективності управління запасами. Зробити висновки. Які б заходи Ви рекомендували підприємству для більш ефективного використання запасів?

Завдання 3. За даними фінансової звітності підприємства, де Ви проходили практику (або за наведеною у додатках) дати оцінку управління дебіторською заборгованістю.

Завдання 4. Визначити потребу підприємства в короткостроковому кредиті

Річний баланс виробничого підприємства "XYZ" надано у табл.1.

Потрібно.

1. Розрахувати власні оборотні кошти.
2. Обчислити поточні фінансові потреби.
3. Визначити потенційний надлишок/дефіцит коштів .
4. Розрахувати реальний надлишок/дефіцит коштів .
5. Якщо буде виявлено дефіцит, треба розрахувати суму необхідного короткострокового кредиту

Таблиця 1

Річний баланс ВП"XYZ"

АКТИВ		ПАСИВ	
Основні активи	3500	Власні засоби	2000
Запаси сировини	400	Резерви	1000
Незавершене виробництво	200	Довгострокова	2000
Запаси готової продукції	600	Короткострокова	1000
Дебіторська заборгованість	1800	Кредиторська заборгованість	1200
Грошові кошти	200		
Короткострокові фінансові вкладення	200		
Інші поточні активи	300		
БАЛАНС	7200		7200

Методичні вказівки до рішення завдання.

1. Власні оборотні кошти визначаються як різниця між постійними пасивами і постійними активами:
2. Поточні фінансові потреби обчислюються як різниця між поточними активами (без коштів) і поточними пасивами:
3. Потенційний надлишок/дефіцит коштів - це різниця між (1) і (2):
4. Реальний надлишок/дефіцит готівки розраховується на базі потенційного надлишку/дефіциту з врахуванням уже наявних на

поточний момент короткострокових вкладень (їх можна мобілізувати) і короткострокового кредиту.

5. Сума, на яку поточні фінансові потреби більше власних оборотних коштів (тобто постійних пасивів не вистачає для забезпечення нормального функціонування підприємства) - це і є потрібна сума короткострокового кредиту.

Завдання 5. Визначення чистого оборотного капіталу.

Фірма має наступний баланс (табл.2):

Таблиця 2

Баланс фірми (тис.грн).

Активи		Пасиви	
Грошові кошти	30,0	Кредиторська заборгованість	30,0
Дебіторська заборгованість	60,0	Заборгованість по зарплаті	20,0
Товарно-матеріальні запаси	100,0	Податки, що підлягають сплаті до бюджету	60,0
Необоротні активи	810,0	Довгострокові кредити	260,0
		Статутний капітал	470,0
		Нерозподілений прибуток	
БАЛАНС	1000,0	БАЛАНС	1 000,0

Потрібно визначити чистий оборотний капітал фірми.

Завдання 6. Затримка в надходженні готівки

Торгова фірма в середньому щодня одержує 100,0 тис. грн. Фінансовий директор визначив, що період між відправленням чека і його дійсним одержанням для використання складає 4 дні.

Потрібно визначити, яка сума заморожена через цю затримку.

Завдання 7. Середній касовий залишок

Торгова фірма має наступні середні щотижневі касові залишки (тис.грн.):

Таблиця 3

Дані про середні щотижневі касові залишки СПД.

Тиждень	Середній касовий залишок
1	20,0
2	15,0

3	12,0
4	15,0
Всього	62,0

Потрібно:

1. Визначити середній щомісячний касовий залишок.
2. Розрахувати прибуток, одержуваний щомісяця від середнього касового залишку, якщо щорічна ставка відсотка складає 15%.

Завдання 8. Оптимальна сума коштів

У підприємства потреба в готівці складає 1000 тис. грн. на місяць. Очікується, що готівка надходить рівномірно. Річна ставка складає 20%. Вартість кожної операції позики чи зняття грошей з рахунка складає 100 грн.

Потрібно:

1. Визначити оптимальну суму операції.
2. Розрахувати середню величину касового залишку.

Підказка: Оптимальна сума операції визначається по формулі розрахунку оптимального (чи максимального) залишку (модель Баумоля).

Тести

1. Важкореалізовані активи - це
 - 1) гроші в національній валюті ;
 - 2) дебіторська заборгованість підприємств;
 - 3) готова продукція масового споживання і незавершене виробництво;
 - 4) основні засоби.
2. Надмірна величина запасу коштів свідчить:
 - 1) про серйозні фінансові труднощі підприємства;
 - 2) про те, що підприємство зазнає збитків, зв'язаних з інфляцією і упущеною можливістю їхнього вигідного розміщення;
 - 3) про несвоєчасні розрахунки за кредиторською заборгованістю;
 - 4) про наявність понад прибутків.
3. Рациональність управління коштами на підприємстві визначають за допомогою коефіцієнта:
 - 1) коефіцієнта абсолютної ліквідності;
 - 2) коефіцієнта оборотності коштів;

3) співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості;

4) коефіцієнта стабільності.

4. Для визначення оптимальних розмірів грошових коштів на рахунку (касі) застосовуються наступні моделі

1) Модильяні і М. Міллера

2) М. Гордона;

3) Міллера – Орра

4) Паретто.

5. Яка з перелічених позицій не входить до складу оборотних активів:

1) товарні знаки;

2) векселі;

3) запаси;

4) гроші у касі.

6. Група активів підприємства, яка може бути конвертована в грошову форму без втрати своєї поточної вартості з метою своєчасного забезпечення платежів по поточних фінансових зобов'язаннях:

1) активи матеріальні;

2) активи ліквідні ;

3) активи оборотні;

4) активи нематеріальні.

7. Сукупність майнових цінностей підприємства, які сформовані за рахунок власного капіталу є

1) активи нематеріальні;

2) активи оборотні;

3) активи чисті;

4) активи фінансові.

8. Оборот виробничих запасів характеризує :

1) швидкість руху матеріальних цінностей і їхнього поповнення;

2) значний відтік коштів на поповнення запасів;

3) збільшення витрат, що виникають у зв'язку з володінням запасами;

4) збільшення питомої ваги запасів у активах підприємства.

9. Розмір оптимальної партії замовлень можна розрахувати за

допомогою моделі

- 1) Баумоля;
- 2) Гордона;
- 3) Модильяні;
- 4) Уілсона.

10. Коефіцієнт, який показує, суму прибутку, одержуваного підприємство з кожної гривні, вкладеної в активи – це

- 1) ROA;
- 2) ROE;
- 3) рентабельність продажу;
- 4) рентабельність продукції.

3.5 ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5. Управління капіталом підприємства (2 год.)

ПЛАН

1. Сутність та задачі управління капіталом підприємств.
2. Управління формуванням власних фінансових ресурсів підприємства, його сутність, задачі та послідовність здійснення.
3. Фінансовий механізм управління формуванням операційного прибутку
4. Дивідендна політика підприємства, її сутність та типи.
5. Амортизаційна політика підприємства, її сутність та типи.
6. Управління емісією акцій, його сутність та послідовність здійснення.
7. Управління формуванням позикових фінансових ресурсів підприємства, його сутність, завдання та послідовність здійснення.
8. Управління залученням банківського кредиту, його зміст та порядок здійснення.
9. Управління фінансовим лізингом, його зміст і порядок здійснення.
10. Управління облігаційною позикою, його зміст та порядок здійснення.
11. Управління залученням товарного кредиту, його зміст і порядок здійснення.

Питання для обговорення

1. Що розуміється під вартістю капіталу підприємства?

2. Обґрунтуйте причину, по якій вартість капіталу підприємства приймається як показник дисконту при оцінці ефективності капітальних вкладень.
3. Від яких факторів залежить вартість капіталу?
4. Яке співвідношення між вартістю капіталу і ризиком інвестицій?
5. Який механізм впливу структури капіталу на його вартість?
6. Опишіть модель прогнозованого росту дивідендів.
7. У чому сутність цінової моделі капітальних активів?
8. Дайте визначення коефіцієнта бета. Як коефіцієнт бета може бути розрахований на практиці?
9. Опишіть модель прибутку на акцію.
10. Опишіть модель премії за ризик.
11. Яка з моделей оцінки вартості капіталу найбільш прийнятна для умов України?
12. У чому сутність моделі оцінки вартості капіталу, притягнутого за допомогою випуску привілейованих акцій? .
13. Опишіть моделі оцінки вартості позикового капіталу.
14. У чому сутність властивості податкової економії при використанні позикового капіталу?
15. Дайте визначення ефективної вартості позикового капіталу.
16. Запишіть формулу для визначення зваженої середньої вартості капіталу.

Завдання для самостійного виконання

Завдання 1. Банк надає підприємству кредит на умовах 2 грош.од. на кожну наявну у нього 1 грош.од. власних засобів. Своїх грошей підприємство не має, але може залучити акціонерний капітал, почавши випуск акцій. Банк дає кредит по ставці 6%, а акціонери згодні вкладати гроші за умови одержання 12%. Підприємству необхідні 3000 грош.од.

Розрахувати зважену середню вартість капіталу підприємства, якщо указана сума буде одержана як за рахунок акціонерного капіталу так і за рахунок кредиту (50/50).

Методичні вказівки до рішення завдання

1. Визначити необхідний чистий грошовий дохід підприємства для задоволення вимог банку і вимог акціонерів
2. Визначити зважену вартість капіталу

Тести

1. Вартість капіталу вимірюється:
 - 1) його рентабельністю,
 - 2) відсотковою ставкою, яку потрібно платити інвесторам, що вкладають капітал у підприємство;
 - 3) співвідношенням нерозподіленого прибутку і активів;
 - 4) долею власних коштів у джерелах фінансування.
2. Вартість акціонерного капіталу залежить
 - 1) від балансової вартості власного капіталу;
 - 2) від кількості звичайних акцій;
 - 3) від суми дивідендів і темпу приросту дивідендів;
 - 4) від вартості майна АТ.
3. Найдорожчим джерелом фінансування є
 - 1) позиковий капітал;
 - 2) кредиторська заборгованість поставникам;
 - 3) короткостроковий кредит;
 - 4) нерозподілений) прибуток.
4. Оптимізація структури капіталу досягається
 - 1) зменшенням середньозваженої вартості капіталу;
 - 2) збільшенням середньозваженої вартості капіталу;
 - 3) утриманням постійного рівня середньозваженої вартості капіталу;
 - 4) накопиченням власного капіталу.
5. Чим більше грошовий потік, обумовлений діяльністю підприємства, і нижче вартість капіталу, тим
 - 1) більша вартість фінансування;
 - 2) вище вартість підприємства;
 - 3) менша вартість підприємства;
 - 4) менша вартість фінансування
6. Рівень підприємницького ризику вимірюється:
 - 1) рентабельністю бізнесу;
 - 2) фінансовою стійкістю підприємства;
 - 3) ростом дебіторської і кредиторської заборгованості;

4) силою впливу операційного важеля.

7. Відношення довгострокового позикового капіталу до власного капіталу – це показник

1) ефекту фінансового важеля;

2) фінансового левириджу;

3) плеча операційного важеля;

4) фінансової незалежності.

8. Після реконструкції підприємства прогнозується середньорічний чистий грошовий потік 540 тис.грн. Середньозважена вартість капіталу - 12%.

Яка вартість підприємства?

1) 4,0 млн. грн.;

2) 4,5 млн. грн.;

3) 5,0 млн. грн.;

4) 6,4 млн. грн.

3.6. ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6. Основи управління інвестиціями підприємств (2 год.)

ПЛАН

1. Економічна сутність та класифікація інвестицій підприємства. Сутність та завдання управління інвестиціями підприємства.

2. Показники та методи аналізу інвестиційної діяльності підприємства.

3. Інвестиційна політика підприємства, її сутність та типи.

4. Управління реальними інвестиціями підприємства, основні форми його здійснення.

5. Види реальних інвестиційних проектів та вимоги до їх розроблення.

6. Визначення вартості інвестиційного проекту. Показники і методи оцінювання ефективності інвестиційних проектів.

7. Формування програми реальних інвестицій підприємства.

8. Управління фінансовими інвестиціями підприємства, основні форми його здійснення.

9. Моделі оцінювання вартості окремих фінансових інструментів інвестування.

10. Поняття портфеля фінансових інвестицій та класифікація його видів. Формування портфеля фінансових інвестицій підприємства на основі сучасної портфельної теорії.

Питання до теми

1. З яких видів капіталовкладень може складатись інвестиційний портфель підприємства?
2. Які процедури необхідні для прийняття рішення про капіталовкладення?
3. Як враховується вплив фактора часу в інвестиційних розрахунках?
4. Для чого необхідні моніторинг і постаудит інвестиційних проектів?
5. Особливості організації управління фінансовими інвестиціями.

Практичні завдання

Задача 1. Грошові потоки за інвестиційним проектом складають у 2006 році 1000 грош.од., у 2007 році - 1500 грош.од., у 2008 році - 1500 грош.од., у 2009 і 2010 роках відповідно 1800 і 700 грош.од. Початкові інвестиції однакові і складають 1600 грош.од. Дисконтна ставка складає 20%. Визначте доцільність даного проекту.

Задача 2. Тривалість інвестицій у створення нового виробництва (нової технологічної лінії) складає 3 роки з рівномірним розподілом по роках. Необхідні обсяги інвестицій у будинки, споруди й устаткування відповідно рівні: 400000 грош.од.; 5600000 грош.од.; 52000000 грош.од. Загальний обсяг вкладень в оборотні кошти складає 100000 грош. од..

Визначити загальний обсяг прямих інвестицій і їх розподіл за роками і структурними складовими з урахуванням наступних співвідношень між складовими інвестицій:

- витрати на пристосування й оснащення складають відповідно 15% і 12% від витрат на устаткування,
- витрати на транспортні засоби складають 20% від суми витрат на споруди й устаткування,
- витрати на придбання технології рівні третій частині витрат на устаткування.

Тести

1. До основних форм фінансування інвестицій не відноситься:
 - 1) самофінансування
 - 2) кредитне фінансування
 - 3) змішане фінансування
 - 4) розрахунок з споживачами за послуги.
2. Реальний інвестиційний проект передбачає:
 - 1) придбання акцій і облігацій інших підприємств;
 - 2) емісію власних акцій;
 - 3) капітальні вкладення;
 - 4) придбання цінних паперів.
3. Програма в якій представлені суми залучення засобів за рахунок власних чи позикових джерел, терміни їх залучення, тривалість періоду, на який залучаються засоби – це
 - 1) стратегія фінансування капіталовкладень;
 - 2) бюджет підприємства;
 - 3) фінансовий план;
 - 4) прогнозний баланс.
4. До простих методів попередньої оцінки інвестиційних проектів відносять:
 - 1) метод еквівалентної річної вартості (приведених витрат);
 - 2) метод внутрішньої норми прибутку;
 - 3) метод облікової (бухгалтерської) норми прибутку ;
 - 4) метод еквівалентної річної вартості.
5. Якщо $NPV = 0$, то ефективність проекту розраховують за
 - 1) внутрішньою нормою рентабельності ;
 - 2) періодом окупності;
 - 3) прибутковістю;
 - 4) різницею одержаних доходів і інвестицій.
6. Визначити NPV інвестиційного проекту, якщо доходи будуть надходити в сумі 40 і 30 тис.грн. відповідно через 1 та 2 роки. Первісні інвестиції 50 тис.грн., дисконтна ставка - 10%.
 - 1) 10,5 тис.грн:
 - 2) 20,0 тис.грн;
 - 3) 11,2 тис.грн.;
 - 4) 8,5 тис.грн.
7. До форм фінансового інвестування не відносять:

- 1) вкладення капіталу в статутні фонди спільних підприємств;
 - 2) вкладення капіталу в дохідні види грошових інструментів;
 - 3) вкладення капіталу у впровадження передових технологій;
 - 4) вкладення капіталу в дохідні інструменти фондових бірж.
8. Цінні папери з фіксованим доходом – це
- 1) облігації ;
 - 2) звичайні акції;
 - 3) привілейовані акції;
 - 4) векселі.
9. Вибір найвигідніших шляхів розширення і поповнення активів підприємства з метою забезпечення основних напрямів його економічного розвитку – це
- 1) інвестиційна політика підприємства;
 - 2) прийняття перспективного УР
 - 3) корпоративна політика підприємства,
 - 4) планування діяльності.

3.7. ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7. Управління грошовими потоками підприємств (2 год.)

ПЛАН

1. Сутність та завдання управління грошовими потоками підприємства.
2. Методи ідентифікації обсягу та складу грошових потоків підприємства з операційної, інвестиційної та фінансової діяльності суб'єкта господарювання.
3. Показники і методи аналізу грошових потоків підприємства. Політика управління грошовими потоками, її сутність та типи.
4. Поняття оптимізації грошових потоків підприємства. Характеристика дефіцитного та надлишкового грошових потоків підприємства.
5. Планування обсягів та структури грошових потоків підприємства, його види та методи.

Питання до теми

1. Які основні питання можна вирішити за допомогою звіту про рух грошових коштів?
2. Як оцінити якість управління підприємством за звітом про рух грошових коштів?
3. Як відрізняються прямий і непрямий методи складання звіту про рух грошових коштів?
4. У чому полягає сутність непрямого методу звіту про рух грошових коштів?
5. Наведіть модель перерахунку чистого прибутку у грошовий потік внаслідок операційної діяльності.
6. Чому прибуток від продажу активу віднімається при перерахунку чистого прибутку у грошовий потік внаслідок операційної діяльності?

Практичні завдання

Для розгляду питання руху грошових коштів використовують прямий і непрямий методи обліку грошових потоків підприємства. Ці методи розрізняються між собою повнотою уявлення даних про грошові потоки підприємства, початковою інформацією для розробки звітності та іншими параметрами.

Результати розрахунку суми чистого грошового потоку (ЧГП) по операційній, інвестиційній і фінансовій діяльності дозволяють визначити загальний його розмір по підприємству в звітному періоді. Цей показник розраховується за формулою:

$$\text{ЧГП}_{\text{п}} = \text{ЧГП}_{\text{о}} + \text{ЧГП}_{\text{і}} + \text{ЧГП}_{\text{ф}}, \quad (1)$$

де ЧГП_п — загальна сума чистого грошового потоку підприємства за період, що розглядається, тис. грн.;

ЧГП_о — сума чистого грошового потоку підприємства по операційній діяльності, тис. грн.;

ЧГП_і сума чистого грошового потоку підприємства по інвестиційній діяльності, тис. грн.;

ЧГП_ф сума чистого грошового потоку підприємства по фінансовій діяльності, тис. грн.

Сума чистого грошового потоку за результатами інвестиційної діяльності в узагальненому вигляді розраховується як різниця між сумою реалізації окремих видів необоротних активів, фінансових інвестицій і сумою їх придбання в звітному періоді, по фінансовій діяльності сума чистого грошового потоку визначається як різниця між сумою фінансових ресурсів, залучених із зовнішніх джерел, і сумою основного боргу, а також дивідендів (процентів), виплачених власникам підприємства.

$$\text{ЧГПі} = \text{Роз} + \text{Рна} + \text{Рдфі} + \text{Рва} + \text{Дп} - \text{Поз} - \Delta \text{НKB} - \text{Пна} - \text{Пдфі} - \text{Ва}; \quad (2)$$

$$\text{ЧГПф} = \text{Двк} + \text{Ддк} + \text{Дкк} + \text{БЦФ} - \text{Вобд} - \text{Вобк} - \text{Дза}; \quad (3)$$

де Роз, Рна, Рдфі - сума реалізації вибувших основних засобів, нематеріальних активів, довгострокових фінансових інструментів інвестиційного портфелю підприємства,

Рва - сума повторної реалізації викуплених власних акцій,

Дп - сума дивідендів, одержаних підприємством по довгостроковим фінансовим інструментам інвестиційного портфелю,

Поз, Пна - сума придбаних основних засобів і нематеріальних активів,

$\Delta \text{НKB}$ - сума приросту незавершеного капітального будівництва,

Пдфі - сума придбаних довгострокових фінансових інструментів інвестиційного портфелю,

Ва - сума викуплених власних акцій підприємства,

Двк - сума додатково залучених зовнішніх джерел власного (акціонерного) чи пайового капіталу,

Ддк - сума додаткових довгострокових кредитів і позик,

Дкк - сума додатково залучених короткострокових кредитів і позик,

БЦФ - сума коштів від безоплатного цільового фінансування,

Вобд - виплати основного боргу по довгостроковим кредитам,

Вобк - виплати основного боргу по короткостроковим кредитам і позикам,

Дза - сума дивідендів, виплачених акціонерам на вкладений капітал.

Фінансовий результат у разі надходження грошових коштів визначається як „позитивний грошовий потік”, у разі витрачання – як ”негативний грошовий потік”.

Визначення чистого грошового потоку від операційної діяльності можливо за двома способами: прямим і непрямим.

За прямим способом	За непрямим способом
ЧГПо = РП + Іно – Зтм – ЗП – Пп. – Іво ; де РП - сума грошових потоків від реалізації продукції, Іно- інші надходження від операційної діяльності, Зтм - кошти, виплачені за придбання товарно-матеріальних цінностей, ЗП - заробітна плата оперативного персоналу і АУП, ППб- сума платежів податкових і в позабюджетні фонди, ІВо - інші витрати операційної діяльності.	ЧГПо = Чп + Аоф + Ана ± ΔДз ± ΔЗтм ± ΔКз ± ΔР; де Чп - чистий прибуток, Аоф, Ана - сума амортизації основних засобів і нематеріальних активів, ΔДз, ΔЗтм - приріст (зменшення) суми дебіторської заборгованості і запасів товарно-матеріальних цінностей, що входять до складу активів, Δ Кз, ΔР - приріст (зменшення) суми кредиторської заборгованості і суми резервного (і ін. страхових фондів) капіталу

Основним джерелом інформації для розробки звітності про рух грошових коштів виступають Баланс, Звіт про фінансові результати і використання коштів.

Методичні рекомендації до розгляду фінансових ситуацій і завдань.

Завдання 1. Оцінити необхідність і обсяг додаткової короткострокової позички для забезпечення виконання запланованих результатів діяльності підприємства по збору комп'ютерів на січень 2005 року при наступних прогнозованих показниках його господарської діяльності:

1) Закупівля комплектуючих елементів планується на суму 218250 грн., з них оплатою грошима до 31.01 буде зроблено тільки 35% вартості.

2) Залишки комплектуючих елементів на складі наприкінці місяця складуть 8730 грн.

3) Продаж готової продукції буде зроблена на суму 450000 грн., з них 48% буде оплачено грошима до 31.01.

4) Плановані валові витрати складуть:
- оплата виробничого персоналу з нарахуваннями - 49500 грн. (виплати до 31.01),
- виробничі накладні витрати (без амортизації й оренди) - 56250 грн.,

- амортизація -643.8 грн.,
- оренда оплачена наприкінці минулого року на рік вперед і включається у витрати щомісяця,
- адміністративні витрати – 33750 грн. (виплати після 31.01),
- маркетингові витрати – 29250 грн. (виплати до 31.01),

5) Процентна ставка банківського кредиту складає 24% річних. Виплата відсотків здійснюється до останнього числа кожного місяця.

6) Наявна кредиторська заборгованість, нараховані зобов'язання і заборгованості перед бюджетом погашаються протягом місяця.

7) Дебітори погашають свою заборгованість протягом місяця наполовину.

8) Ставка податку на прибуток складає 30%.

Фінансовий менеджер підприємства вважає, що мінімальний обсяг грошового рахунка, що гарантує йому надійну повсякденну діяльність, складає 22000 грн.. Баланс підприємства на початок місяця приведений у таблиці 1.

Таблиця 1

Початковий баланс підприємства (грн.)

АКТИВИ	
Оборотні кошти	
Кошти	22400
Дебіторська заборгованість	48000
Товарно-матеріальні засоби	5400
Попередня плата оренди приміщень	12000
Основні засоби	
Початкова вартість	32762
Накопичена амортизація	1862
Залишкова вартість	30900
Активи, всього	118700
ПАСИВИ	
Короткострокові заборгованості	
Кредиторська заборгованість	34000
Нараховані зобов'язання	21200

Банківська позичка	-
Заборгованості по податку на прибуток	820
Довгострокові заборгованості	
Довгостроковий банківський кредит	20000
Власний капітал	
Статутний капітал	30000
Нерозподілений прибуток	12680
Пасиви, усього	118700

Завдання полягає в установленні мінімального обсягу додаткового фінансування підприємства (якщо таке знадобиться).

Тести

1. Укажіть позицію, що не відноситься до принципів процесу управління грошовими потоками підприємства:

- 1) інформативна достовірність;
- 2) збалансованість;
- 3) висока оборотність;
- 4) ліквідність підприємства.

2. Непрямий метод складання Звіту про рух грошових коштів передбачає:

- 1) трансформацію чистого прибутку в чисту суму отриманих (витрачених) грошових коштів;
- 2) обробку інформації для розробки звітності;
- 3) розрахунок надходжень/виплат при фінансовій діяльності;
- 4) оцінку ліквідності підприємства.

3. Алгоритми визначення чистого грошового потоку за прямим і непрямим способом відрізняються по:

- 1) інвестиційній діяльності;
- 2) фінансовій діяльності;
- 3) операційній діяльності;
- 4) фінансовій і операційній.

4. Визначення достатності величини грошового потоку, що направляється на розвиток підприємства визначається:

- 1) коефіцієнтом ефективності грошових потоків;
- 2) коефіцієнтом реінвестування чистого грошового потоку;

- 3) сумою приросту реальних інвестицій підприємства;
- 4) ліквідність підприємства.
5. Збалансування грошових потоків повинне забезпечити:
 - 1) необхідну пропорціональність позитивних і негативних грошових потоків;
 - 2) синхронізацію грошових потоків за часом;
 - 3) ефективне використання залучених коштів;
 - 4) максимізацію чистого грошового потоку.
6. Форма поточного фінансового плану управління грошовими потоками, що розробляється на короткостроковий період з щоденною сегментацією – це
 - 1) касовий бюджет;
 - 2) платіжний календар;
 - 3) кошторис витрат;
 - 4) план реалізації продукції (виконання робіт).
7. Коефіцієнти інкасації відображають:
 - 1) процент очікуваних грошових надходжень від продажів у відповідному часовому інтервалі з моменту реалізації;
 - 2) процент очікуваних грошових надходжень від погашення кредиторської заборгованості;
 - 3) процент грошових надходжень від планової виручки;
 - 4) процент очікуваних грошових надходжень від інвестицій.

3.8. ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8. Управління фінансовими ризиками підприємств (2 год.)

ПЛАН

1. Економічна сутність, класифікація та завдання управління фінансовими ризиками. Політика управління фінансовими ризиками, її зміст та порядок розроблення.

2. Ідентифікація окремих видів фінансових ризиків підприємства. Формування загального портфеля ідентифікованих систематичних та несистематичних ризиків підприємства.

3. Оцінювання рівня фінансових ризиків. Методи оцінювання рівня вірогідності настання ризикової події та умови їх застосування.

4. Оцінювання розміру можливих фінансових втрат при настанні ризикової події.

5. Обґрунтування управлінських рішень в умовах ризику й невизначеності.

6. Методи прийняття управлінських рішень в умовах ризику.

7. Внутрішні механізми нейтралізації фінансових ризиків, можливості та умови їх застосування.

8. Методи запобігання ризикам, критерії їх вибору.

9. Внутрішнє страхування фінансових ризиків у межах підприємства.

10. Зовнішнє страхування фінансових ризиків, його види та форми.

Питання до теми:

1. Алгоритм оцінки кількісного рівня ризику.

2. Які основні завдання вирішує аналіз доцільності операцій з портфелем інвестицій?

3. Модель CAPM в оцінці залежності між ризиком і доходом. Ефект диверсифікації.

4. Заходи щодо зниження ступеня ризику портфелю цінних паперів.

5. Страхування ризиків.

6. Фінансові інструменти зменшення ризиковості.

Практичні завдання

Задача 1. Грошові потоки за інвестиційним проектом складають у 2014 році 1000 грош.од., у 2015 році - 1500 грош.од., у 2016 році - 1500 грош.од., у 2017 і 2018 роках відповідно 1800 і 700 грош.од.

Частка безпечних надходжень за експертними оцінками складає у перший рік – 95%, у другий - 080%, у третій – 70%, четвертий – 60%, у п'ятий - 40%. Початкові інвестиції однакові і складають 1600 грош.од. Безпечна дисконтна ставка складає 20%. Визначте доцільність даного проекту.

Задача 2. При вкладенні капіталу у проект А із 100 випадків у 26 було отримано прибуток 3000 грош.од., 2580 грош.од - у 48 випадках, 1790 грош.од. у 26 випадках.

Визначити середній очікуваний прибуток і найменш ризикований варіант інвестиційного проекту.

Методичні рекомендації

Розрахунки треба виконати відповідно табл.2, а потім провести порівняння одержаних результатів.

Таблиця 2

Розподіл ймовірності очікуваних доходів за проектами.

Можливі значення кон'юнктури інвестиційного ринку	Інвестиційний проект А			Інвестиційний проект В		
	Розрахунковий дохід	Значення ймовірності	Сума очікуваних доходів (2 × 3)	Розрахунковий дохід	Значення ймовірності	Сума очікуваних доходів (2 × 3)
Висока						
Середня						
Низька						
У цілому						

Тести

- Операційний ризик підприємства не виникає у сфері:
 - виробництва;
 - збуту;
 - придбання облігацій і акцій;
 - постачання.
- При оцінці фінансового ризику не розраховують:
 - фінансового левєриджу;
 - коефіцієнти незалежності;
 - коефіцієнти фінансової стабільності;
 - коефіцієнт виробничого левєриджу;
- При неплатежах чи несвоєчасних розрахунках за відпущену підприємством у кредит продукцію, а також перевищення розміру розрахункового бюджету по інкасації боргу має місце
 - кредитний ризик;
 - податковий ризик;
 - структурний ризик;
 - процентний ризик.
- Оптимізація портфеля торгових зобов'язань досягається на основі:

- 1) отримання позики;
- 2) реалізації власних цінних паперів;
- 3) мінімізації платежів за користування позичковим капіталом;
- 4) вчасних розрахунків за кредитами.
5. При оцінці цінних паперів треба планувати наступні варіанти розвитку подій:
 - 1) оптимістичний, песимістичний, реалістичний;
 - 2) найбільш ймовірний. варіант;
 - 3) песимістичний варіант;
 - 4) оптимістичний, песимістичний
6. Способі зниження ризиків, який полягає в розподілі ризиків шляхом розширення об'єктів капіталовкладень асортименту товарів і послуг, фінансових інструментів тощо – це
 - 1) диверсифікація
 - 2) формування резервів;
 - 3) хеджування;
 - 4) страхування ризиків.
7. Інструменти хеджування ризиків:
 - 1) форвардні контракти.,
 - 2) ф'ючерсні контракти
 - 3) опціони
 - 4) контракти на поставку сировини і матеріалів.

3.9. ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 9. Основи антикризового фінансового управління підприємствами (1 год.)

ПЛАН

1. Економічна сутність та класифікація фінансових криз підприємств та об'єднань.
2. Сутність, завдання, принципи та основні етапи процесу антикризового фінансового управління підприємством.
3. Діагностика фінансової кризи підприємства, її сутність та завдання.
4. Система методів та показників експрес-діагностики фінансової кризи.
4. Система фундаментальної діагностики фінансової кризи.

5. Система внутрішніх механізмів фінансової стабілізації підприємства.

6. Система зовнішніх механізмів фінансової стабілізації підприємства.

Практичні завдання

Здійснити:

- 1) експрес – аналіз фінансового стану підприємства;
- 2) оцінку можливості банкрутства підприємства;
- 3) прогноз платоспроможності підприємства

Показники для проведення експрес – аналізу фінансового стану підприємства наведені в таблиці 1.

Моделі прогнозування банкрутства за Альтманом та моделі прогнозування платоспроможності підприємства представлені в табл. 2 та табл. 3.

Фінансова звітність підприємства наведена в Додатках.

Тести

(У позиціях 2, 4- треба указати неправильні відповіді)

1. Розбалансована діяльність підприємства та обмеже можливості впливу його керівництва на фінансові відносини свідча про

- 1) фінансову кризу
- 2) відсутність менеджменту
- 3) важке економічне становище у країні;
- 4) заборгованість підприємства.

2. В організації фінансової санації підприємств розрізняють основні функціональні блоки:

- 1) розробка плану;
- 2) реорганізація;
- 3) проведення санаційного аудиту;
- 4) менеджмент санації.

3. Наявність у підприємства, що перебуває у фінансовій кризі, фінансових, організаційно-технічних і правових можливостей, що сприяють проведенню фінансової санації характеризує показник:

- 1) санаційний прибуток
- 2) структура капіталу;
- 3) санаційна спроможність

- 4) резервний капітал.
4. Залежно від характеру заходів, які застосовуються, виділяють наступні форми реструктуризації:
 - 1) реструктуризація виробництва;
 - 2) реструктуризація запасів;
 - 3) фінансова реструктуризація;
 - 4) корпоративна реструктуризація (реорганізація).
5. Фінансова реструктуризація – це
 - 1) реструктуризація заборгованості перед кредиторами;
 - 2) одержання додаткових кредитів;
 - 3) диверсифікація асортименту продукції;
 - 4) заморожування інвестиційних вкладень.
6. Вірогідна ціна, за яку активи можуть бути продані на ринку на дату оцінки з урахуванням терміну продажу, визначеного ліквідаційною комісією.
 - 1) ліквідаційна ціна акцій
 - 2) ліквідаційна ціна майна
 - 3) ліквідаційна маса
 - 4) ліквідаційна вартість
7. Форма реорганізації, яка здійснюється шляхом придбання корпоративних прав фінансово неспроможного підприємства підприємством-санатором:
 - 1) поділ підприємства;
 - 2) ліквідація підприємства;
 - 3) поглинання підприємства;
 - 4) приєднання підприємства.

Таблиця 1

Показники для проведення експрес – аналізу фінансового стану підприємства

Напрямок аналізу	Показники
1. Оцінка економічного потенціалу.	
1.1. Оцінка майнового стану	Величина основних засобів і їх доля в загальній сумі активів Коефіцієнт зносу основних засобів Загальна сума господарських засобів підприємства
1.2. Оцінка фінансового стану	Величина власних засобів і їх доля в загальній сумі пасивів Коефіцієнт поточної ліквідності Доля оборотних засобів в їх загальній сумі Доля довгострокових позикових коштів в загальній сумі джерел Коефіцієнт покриття запасів
1.3. Наявність “хворих” статей в звітності	Збитки Позики, які вчасно не погашені Просочена дебіторська і кредиторська заборгованість Векселя видані (одержані) прострочені
2. Оцінка результативності фінансово-господарської діяльності	
2.1. Оцінка прибутковості	Прибуток Рентабельність загальна Рентабельність основної діяльності
2.2. Оцінка динамічності	Порівнянні темпи збільшення виручки, прибутку та авансованого капіталу Оборотність активів Тривалість операційного і фінансового циклу Коефіцієнт і період оборотності дебіторської заборгованості
2.3. Оцінка ефективності використання економічного потенціалу	Рентабельність авансованого капіталу Рентабельність власного капіталу

Таблиця 2

Моделі прогнозування банкрутства за Альтманом

5 факторна модель Альтмана (1968 р)	Модифікована модель Альтмана (1973 р.) для компаній, акції яких не котирувались на біржі (Z критичне =1,23)	Дискримінантна модель розроблена російськими економістами на базі 5 факторної моделі Альтмана 1968 р.	Дискримінантна модель розроблена на базі 5 факторної моделі Альтмана, що застосовується у західній практиці фінансового аналізу
$Z = 1,2 X_1 + 1,4 X_2 + 3,3X_3 + 0,6X_4 + 0,999X_5$	$Z = 0,717 X_1 + 0,847 X_2 + 3,107X_3 + 0,42X_4 + 0,995X_5$	$Z = 1,2 X_1 + 1,4 X_2 + 3,3X_3 + 0,6X_4 + 1X_5$	$Z = 3,3K1 + 1,0K2 + 0,6K3 + 1,4K4 + 1,2K5$
X_1 – відношення власного оборотного капіталу до сукупних- активів, X_2 - відношення нерозподіленого прибутку до сукупних активів X_3 – відношення прибутку до виплати відсотків , податків до сукупних активів, X_4 – співвідношення між власним і залученим капіталом X_5 – відношення виручки від продажу продукції до сукупних активів.	X_1 – відношення оборотного капіталу до активів, X_2 - відношення резервного капіталу та нерозподіленого прибутку до активів, X_3 – відношення прибутку до оподаткування до сукупних активів, X_4 – відношення статутного та додаткового капіталу до позичкових зобов'язань, X_5 – відношення виручки від реалізації до активів.	де $K1$ =Прибуток до сплати відсотків і податків / Активи $K2$ = Виручка від реалізації/ Активи $K3$ =Ринкова вартість власного капіталу/ Залучений капітал $K4$ = Реінвестований прибуток / Активи $K5$ = Власні обігові кошти/ Активи	
Якщо Z менше 1,8, ризик банкрутства високий, $1,9 \geq Z \geq 2,7$ – імовірність середня, $2,8 \geq Z \geq 29$ – невелика, вище 3.0 – СПД має			

Таблиця 3

Моделі прогнозування платоспроможності підприємства.

Модель Р.Ліса	Модель Таффлера і Тишоу	Модель Бівера	Дискримінантна 5 факторна модель Р.Сейфуліна і Г.Кадикова
$Z = 0,063 X_1 + 0,092 X_2 + 0,057 X_3 + 0,001 X_4$	$Z = 0,53 X_1 + 0,13 X_2 + 0,18 X_3 + 0,16 X_4$	$K = (\Phi_{220} - \Phi_{260}) / (\Pi_{480} + \Pi_{620})$	$R = 2 \text{ Кзвк} + 0,1 \text{ Кпл} + 0,08 \text{ Кіок} + 0,45 \text{ Км} + \text{Рвк}$
X_1 – відношення оборотного капіталу до всіх активів, X_2 - відношення прибутку від реалізації до всіх активів, X_3 – відношення нерозподіленого прибутку до всіх активів, X_4 – співвідношення між власним і позичковим капіталом	X_1 – відношення прибутку від реалізації до короткострокових зобов'язань, X_2 - відношення оборотних активів до зобов'язань, X_3 – відношення між короткостроковими зобов'язаннями і активами, X_4 – відношення виручки від реалізації до сукупних активів.	Φ_{220} – чистий прибуток (ф.№2), Φ_{260} – амортизація (ф.№2), Π_{480} - довгострокові зобов'язання (ф.№1), Π_{620} – поточні зобов'язання (ф.№1).	Кзвк – коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами (норматив $\geq 0,1$), Кпл – коефіцієнт поточної ліквідності (норматив ≥ 2), Кіок – коефіцієнт інтенсивності оборотності капіталу (норматив $\geq 2,5$), Км - коефіцієнт менеджменту, Рвк – рентабельність власного капіталу.
Критичне значення Z 0,037	Критичне значення $Z = 0,2$	Критичне значення $0,1 \leq Z \leq 0,2$	

4. ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

1. Необхідність і сутність фінансового менеджменту.
2. Особливості фінансового менеджменту, пов'язані з формою власності і сферою здійснення бізнесу.
3. Об'єкт, мета та завдання фінансового менеджменту.
4. Стратегія і тактика фінансового менеджменту.
5. Функції та механізм фінансового менеджменту.
6. Прийоми фінансового менеджменту та їх характеристика.
7. Суб'єкти фінансового менеджменту та їх характеристика.
8. Обов'язки фінансового менеджера.
9. Місце фінансового менеджменту в організаційній структурі фірми.
10. Методи фінансового менеджменту.
11. Принципи фінансового менеджменту.
12. Загальна схема фінансового менеджменту.
13. Поняття системи організаційного забезпечення фінансового менеджменту.
14. Ієрархічна і функціональна будови центрів управління.
15. Типова схема організаційної структури фінансового управління.
16. Поняття «центру відповідальності».
17. Види центрів відповідальності та їх характеристика.
18. Характеристика і вимоги до інформаційної системи фінансового менеджменту.
19. Основні користувачі фінансової інформації.
20. Характеристика внутрішніх і зовнішніх користувачів фінансової інформації.
21. Вимоги до змісту фінансової звітності.
22. Показники, що формуються із зовнішніх джерел інформації та їх характеристика.

23. Показники, що формуються із внутрішніх джерел інформації, їх характеристика.
24. Поняття внутрішнього фінансового контролю.
25. Сутність фінансового контролю.
26. Основні функції фінансового контролінгу.
27. Основні принципи побудови системи фінансового контролінгу.
28. Система фінансового моніторингу.
29. Формування системи алгоритмів дій з усунення відхилень значень фактичних фінансових показників від нормативних (планових).
30. Структура вихідних грошових потоків та їх характеристика.
31. Зміст і завдання управління вхідними грошовими потоками.
32. Принципи управління грошовими потоками та їх характеристика.
33. Стадії управління грошовими потоками.
34. Фактори, що впливають на абсолютну суму грошового потоку у формі виручки від реалізації продукції. Шляхи зростання абсолютної суми грошового потоку.
35. Управління грошовим потоком у формі виручки від реалізації продукції.
36. Управління грошовим потоком у формі надходжень банківських кредитів.
37. Структура вихідних грошових потоків та особливості їх функціонування.
38. Вплив вихідних грошових потоків на поточний фінансовий стан і кінцеві результати фінансової діяльності організації.
39. Управління вихідними грошовими потоками.
40. Управління грошовим потоком — оплата рахунків суб'єктів господарювання.
41. Управління грошовим потоком — платежі державі.
42. Управління грошовим потоком — виплата працівникам організації

43. Необхідність і сутність визначення часової вартості грошей. Основні причини зміни вартості грошей у часі.

44. Типи задач при визначенні вартості грошей у часі. Класифікація, алгоритм і способи їх вирішення.

45. Проблеми застосування принципів компаундування та дисконтування в Україні. Значення встановлення зміни часової вартості грошей у світовому господарстві.

46. Поняття і сутність компаундування. Просте компаундування. Компаундування ануїтетів (ренти). Поняття звичайної і вексельної ренти.

47. Поняття і сутність дисконтування. Просте дисконтування. Дисконтування звичайної і вексельної ренти.

48. Оцінка майбутньої і теперішньої вартості грошей з урахуванням фактора інфляції.

49. Зміст і завдання управління формуванням прибутку організації.

50. Управління прибутком від операційної діяльності.

51. Управління собівартістю продукту та її вплив на формування прибутку від реалізації.

52. Розробка цінової політики та її оптимізація.

53. Управління формуванням прибутку від фінансової діяльності.

54. Управління розподілом прибутку організації.

55. Чистий прибуток організації. Фактори, що впливають на його формування.

56. Управління використанням чистого прибутку організації.

57. Сутність і класифікація активів організації.

58. Принципи формування активів організації.

59. Склад і структура активів організації.

60. Порядок визначення потреби в оборотних активах організації.

61. Управління виробничими запасами організації.

62. Управління дебіторською заборгованістю.

63. Управління грошовими активами організації.

64. Управління фінансуванням оборотних активів організації.
65. Управління фінансуванням необоротних активів організації.
66. Капітал і його сутність.
67. Визначення вартості капіталу.
68. Сутність власного капіталу організації.
69. Складові власного капіталу та їх характеристика.
70. Визначення ціни капіталу.
71. Визначення ціни акціонерного капіталу.
72. Визначення ціни нерозподіленого прибутку.
73. Оптимізація структури капіталу.
74. Вплив структури капіталу на фінансування акціонерного товариства.
75. Структура капіталу та інвестиційна діяльність організації.
76. Основи теорії Міллера-Модільяні.
77. Сутність левереджу (фінансового, виробничого).
78. Вимірювання фінансового левереджу.
79. Економічна сутність і класифікація інвестицій.
80. Інвестиційна політика організації.
81. Форми реальних інвестицій та їх характеристика.
82. Класифікація інвестиційних проектів організації.
83. Методи оцінки ефективності реальних інвестиційних проектів.
84. Форми фінансових інвестицій та їх характеристика.
85. Розробка політики управління фінансовими інвестиціями.
86. Методи оцінки ефективності фінансових інвестицій.
87. Формування портфеля фінансових інвестицій.
88. Сутність і класифікація фінансових ризиків.
89. Політика управління фінансовими ризиками.
90. Порядок виявлення та оцінки ризиків.
91. Показники оцінки фінансових ризиків.
92. Організація ризик-менеджменту в організаціях.

93. Премія за ризик та порядок її визначення.
94. Хеджування як інструмент нейтралізації ризиків.
95. Зовнішнє страхування фінансових ризиків.
96. Механізм диверсифікації фінансових ризиків.
97. Прогнозування ризиків.
98. Сутність, цілі та завдання аналізу фінансових звітів.
99. Звіт про фінансові результати: склад та призначення.
100. Бухгалтерський баланс, його значення для фінансового аналізу та методичні принципи оцінки.
101. Звіт про рух грошових коштів: характеристика та методи його складання.
102. Аналіз майна та капіталу організації.
103. Оцінка ліквідності організації та резерви їх поліпшення.
104. Платоспроможність організації та шляхи її підвищення.
105. Управління фінансовою стійкістю організації.
106. Оцінка рентабельності та прибутковості організації.
107. Комплекс оціночних показників, їх характеристика, методи розрахунку.
108. Методи комплексної оцінки фінансового стану організації.
109. Значення фінансового аналізу в управлінні організацією.
110. Методи фінансового аналізу та їх характеристика.
111. Показники оцінки майнового стану організації, методика їх розрахунку і характеристика.
112. Показники фінансової стійкості і структури капіталу, методика їх розрахунку і характеристика.
113. Показники ділової активності, методика їх розрахунку і характеристика.
114. Показники ринкової активності, методика їх розрахунку і характеристика.

115. Аналіз динаміки і структури активу та пасиву балансу.
116. Аналіз звіту про рух грошових коштів.
117. Критерії і методика оцінки незадовільної структури балансу організації.
118. Сутність і цілі внутрішньофірмового фінансового прогнозування і планування.
119. Значення фінансового прогнозування і планування у фінансовому менеджменті .
120. Система прогнозування фінансової діяльності організацій.
121. Перспективне фінансове планування і фінансова стратегія.
122. Система поточного фінансового планування.
123. Сутність і значення бюджету грошових коштів в управлінні організацією.
124. Значення прогнозного бухгалтерського балансу в управлінні фінансами організацій.
125. Оперативне фінансове планування: призначення та завдання.
126. Зміст бюджету капітальних інвестицій та його роль у фінансовому менеджменті.
127. Характеристики фінансових бюджетів.
128. Сутність та основні завдання антикризового фінансового управління.
129. Моделі прогнозування банкрутства суб'єктів господарювання.
130. Фінансовий контролінг у системі антикризового управління.
131. Система раннього попередження банкрутства.
132. Методи профілактики кризи організації.
133. Управління фінансовою діяльністю організації.
134. Правова основа антикризового управління.
135. План санації в ході провадження справи про банкрутство.
136. Реструктуризація організації в системі антикризового управління фінансами.

137. Організаційно-фінансове забезпечення реструктуризації організацій.
138. Фінансова реструктуризація організацій.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Бланк И. А. Основы финансового менеджмента. Т. 1. / И. А. Бланк. – К.: Ника-Центр, 2006. – 592 с.
2. Бланк И. А. Основы финансового менеджмента. Т. 2. / И. А. Бланк. – К.: Ника-Центр, 2006. – 512 с.
3. Боронос В. М. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб./ В. М. Боронос. – Суми: СумДУ, 2012. – 539 с.
4. Вожжов А. П. Управління фінансами суб'єктів господарювання: Практикум: Навч. посіб/ А. П. Вожжов. – К.: Знання, 2014. – 324 с.
5. Євтух О. Т. Фінансовий менеджмент для магістрів і не тільки: Навч. посіб./ О. Т. Євтух. – К.: ЦУЛ, 2011. – 456 с.
6. Коваленко Л. О. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб/ Л. О. Коваленко, Л. М. Ремньова. – К.: Знання. 2008. – 483 с.
7. Кузнецова С. А. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб./ С. А. Кузнецова. – К.: ЦУЛ, 2014. – 124 с.
8. Пазинич В. І. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб./ В. І. Пазинич. – К.: ЦУЛ, 2011. – 408 с.
9. Рясних Є. Г. Основи фінансового менеджменту: Навч. посіб./ Є. Г. Рясних. – К.: Академвидав., 2010. – 336 с.
10. Шелудько В. М. Фінансовий менеджмент: Підручник. / В. М. Шелудько. – К., 2013. – 375 с.

Допоміжна

1. Бечко П. К. Податковий менеджмент: Навч. посіб./ П. К. Бечко, Н. В. Лиса. – К.: ЦУЛ, 2009. – 288 с.
2. Іванов Ю. Б. Податковий облік та звітність: Підруч./ Ю. Б. Іванов, В. В. Карпова. – К.: Знання, 2011. – 710 с.
3. Тігова Т. М. Аналіз фінансової звітності: Підруч./ Т. М. Тігова. – К.: ЦУЛ, 2012. – 268 с.

6. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Ukrstat.org - публикация документів Государственной Службы Статистики Украины [Електронний ресурс].- Режим доступу: <https://ukrstat.org/>.
2. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс] / Держстат України.- Електронні данні. – Київ: Держстат України, 1998-2015. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
3. Головне управління статистики у Запорізькій області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zp.ukrstat.gov.ua/>.
4. Освітній портал – <http://nashol.com/knigi-pomenedjmentu/>
5. Електронна бібліотека – <http://nashol.com/2012062265660/antikrizisnoe-upravleniebelyaev-a-a-korotkov-e-m-2011.html>
6. Електронна бібліотека – <http://www.xcomp.biz/>
7. Українські підручники онлайн – <http://pidruchniki.ws/>
8. <http://ie.at.ua/> – науково-виробничий журнал «ІННОВАЦІЙНА ЕКОНОМІКА»
9. http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Emp/texts.html – Збірник наукових праць «Економіка. Менеджмент. Підприємництво»
10. http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Menedzhment/texts.html – Збірник наукових праць «Менеджмент»
11. <http://www.nbu.gov.ua/portal/> – Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського
12. http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/eiu/texts.html – Науковий журнал «Економіка і управління»

ДОДАТКИ

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

На 31.12.2015

Форма № 1

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	2763	3361
первісна вартість	1001	9578	11082
накопичена амортизація	1002	(6815)	(7721)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби	1010	63331	60504
первісна вартість	1011	168097	173244
знос	1012	(104766)	(112740)
Інвестиційна нерухомість	1015	6102	6528
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	6773	7842
Знос інвестиційної нерухомості	1017	(671)	(1314)
Довгострокові біологічні активи	1020		
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	0	0
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	12256	13572
інші фінансові інвестиції	1035	2	
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	9495	9495
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	93949	93460

II. Оборотні активи			
Запаси	1100	110371	120243
- виробничі запаси	1101	31650	42821
- незавершене виробництво	1102	41277	32193
- готова продукція	1103	36611	44075
- товари	1104	833	1154
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	74376	43982
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	11223	8192
з бюджетом	1135	2880	290
- у тому числі з податку на прибуток	1136	789	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	0	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1307	48638
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	2813	3507
- готівка	1166	6	3
- рахунки в банках	1167	2807	3504
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
- в резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
- в резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
- в резервах незароблених премій	1183	0	0
- в інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0
Усього за розділом II	1195	202970	224852
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	296919	318312

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1470	1470
Капітал у дооцінках	1405	8550	8511
Додатковий капітал	1410	0	0
- емісійний дохід	1411	0	0
- накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	427	427
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	129480	176878
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	139927	187286
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	2316	1057
Довгострокові кредити банків	1510		0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
- довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	36	36
- благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
- резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
- резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
- резерв незароблених премій	1533	0	0
- інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	2352	1093
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	46701	49243
Векселі видані	1605	0	0

Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	44944	30706
товари, роботи, послуги	1615	26926	14805
розрахунками з бюджетом	1620	1014	10126
- у тому числі з податку на прибуток	1621	0	8960
розрахунками зі страхування	1625	1997	1956
розрахунками з оплати праці	1630	3887	3936
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	21999	13754
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	948	521
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	5833	4468
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	391	418
Усього за розділом III	1695	154640	129933
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	296919	318312

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

За 2015 р.

Форма № 2

І. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	341164	306528
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(200953)	(208772)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий:			
прибуток	2090	140211	97756
збиток	2095		
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
- зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
- зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	53128	53004
- дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
- дохід від первісного визнання біологічних активів і	2122	0	0

сільськогосподарської продукції			
Адміністративні витрати	2130	(41151)	(42552)
Витрати на збут	2150	(31380)	(23724)
Інші операційні витрати	2180	(46347)	(62369)
- витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
- витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	74461	22115
збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200	0	8
Інші фінансові доходи	2220	317	185
Інші доходи	2240	17	100
- дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(16821)	(13217)
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0
Інші витрати	2270	(25)	(29)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	57949	9162
збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-10551	
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	47398	9162
збиток	2355		

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0

Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	47398	9162

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Матеріальні затрати	2500	158352	156994
Витрати на оплату праці	2505	58110	61414
Відрахування на соціальні заходи	2510	21555	24054
Амортизація	2515	10845	10534
Інші операційні витрати	2520	41709	38270
Разом	2550	290571	291266

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Середньорічна кількість простих акцій	2600	147037010	147037010
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	147037010	147037010
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,3223	0,0623
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0,3223	0,0623
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

Таблиця 6

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)

За 2015 р.
Форма № 3

Код за ДКУД 1801004

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	370660	315731
Повернення податків і зборів	3005	9201	0
у тому числі податку на додану вартість	3006	9201	0
Цільового фінансування	3010	2553	1619
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	631	63
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	15029	8716
Надходження від повернення авансів	3020	3783	23333
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	317	185
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	45	0

Надходження від операційної оренди	3040	6276	9293
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	0	0
Надходження від страхових премій	3050	0	0
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	0	0
Інші надходження	3095	4814	6741
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(251149)	(251654)
Праці	3105	(43777)	(47799)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(23524)	(25255)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(13193)	(19198)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(851)	(6450)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	0	(441)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(12342)	(12307)
Витрачання на оплату авансів	3135	0	(10115)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	0	(571)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(869)	0
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	0	0
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	0	0
Інші витрачання	3190	(6388)	(2373)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	73778	8653
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200	0	0
необоротних активів	3205	0	0

Надходження від отриманих:			
відсотків	3215	0	0
дивідендів	3220	0	0
Надходження від деривативів	3225	0	0
Надходження від погашення позик	3230	15301	2882
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	0	0
Інші надходження	3250	0	124
Витрачання на придбання:			
фінансових інвестицій	3255	0	0
необоротних активів	3260	(8313)	(6266)
Виплати за деривативами	3270	0	0
Витрачання на надання позик	3275	(50657)	0
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	0	0
Інші платежі	3290	0	(323)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	(43669)	(3583)
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від:			
Власного капіталу	3300	0	0
Отримання позик	3305	0	0
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	0	0
Інші надходження	3340	0	0
Витрачання на:			

Викуп власних акцій	3345	0	0
Погащення позик	3350	(11697)	(1510)
Сплату дивідендів	3355	(427)	0
Витрачання на сплату відсотків	3360	(16827)	(12800)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	0	0
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	0	0
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	0	0
Інші платежі	3390	0	0
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	(28951)	(14310)
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	1158	(9240)
Залишок коштів на початок року	3405	2813	9016
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	(464)	3037
Залишок коштів на кінець року	3415	3507	2813

Звіт про власний капітал

За 2015 р.

Форма № 4

Стаття	Код рядка	Зареєстро- ваний (пайовий) капітал	Капітал у дооцінках	Додат- ковий капітал	Резервний капітал	Нерозподі- лений прибуток (непокритий збиток)	Неоплаче- ний капітал	Вилучений капітал	Всього
Залишок на початок року	4000	1470	8550	0	427	129480	0	0	139927
Коригування:									
Зміна облікової політики	4005	0	0	0	0	0	0	0	0
Виправлення помилки	4010	0	0	0	0	0	0	0	0
Інші зміни	4090	0	0	0	0	0	0	0	0
Скоригований залишок на початок року	4095	1470	8550	0	427	129480	0	0	139927
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	4100	0	0	0	0	47398	0	0	47398

Інший сукупний дохід за звітний період	4110	0	0	0	0	0	0	0	0
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	4111	0	(39)	0	0	0	0	0	(39)
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	4112	0	0	0	0	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	4113	0	0	0	0	0	0	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих і спільних підприємств	4114	0	0	0	0	0	0	0	0
Інший сукупний дохід	4116	0	0	0	0	0	0	0	0
Розподіл прибутку:									
Виплати власникам (дивіденди)	4200	0	0	0	0	0	0	0	0
Спрямування прибутку до	4205	0	0	0	0	0	0	0	0

зарєєстрованого капіталу									
Відрахування до резервного капіталу	4210	0	0	0	0	0	0	0	0
Сума чистого прибутку, належна до бюджету відповідно до законодавства	4215	0	0	0	0	0	0	0	0
Сума чистого прибутку на створення спеціальних (цільових) фондів	4220	0	0	0	0	0	0	0	0
Сума чистого прибутку на матеріальне заохочення	4225	0	0	0	0	0	0	0	0
Внески учасників:									
Внески до капіталу	4240	0	0	0	0	0	0	0	0
Погашення заборгованості з капіталу	4245	0	0	0	0	0	0	0	0

Вилучення капіталу:									
Викуп акцій (часток)	4260	0	0	0	0	0	0	0	0
Перепродаж викуплених акцій (часток)	4265	0	0	0	0	0	0	0	0
Анулювання викуплених акцій (часток)	4270	0	0	0	0	0	0	0	0
Вилучення частки в капіталі	4275	0	0	0	0	0	0	0	0
Зменшення номінальної вартості акцій	4280	0	0	0	0	0	0	0	0
Інші зміни в капіталі	4290	0		0	0	0	0	0	0
Придбання (продаж) неконтрольованої частки в дочірньому підприємстві	4291	0	0	0	0	0	0	0	0
Разом змін у капіталі	4295	0	(39)	0	0	47398	0	0	47359
Залишок на кінець року	4300	1470	8511	0	427	176878	0	0	187286

Примітки:

Показники звіту про Власний капітал: Залишок на 01.01.2015

Статутний капітал 1470 тис.грн.

Капітал у дооцінках 8550 тис.грн.

Резервний капітал 427 тис.грн.

Нерозподілений прибуток 129480 тис.грн.

Разом 139927 тис.грн.

Залишок на 31.12.2015

Статутний капітал 1470 тис.грн.

Капітал у дооцінках 8511 тис.грн.

Резервний капітал 427 тис.грн.

Нерозподілений прибуток 176875 тис.грн.

Разом 187283 тис.грн.